

Підстави адміністративної відповідальності фізичних осіб за правопорушення у сфері оподаткування

Протягом останніх десятиліть в правовій доктрині України та інших держав СНД розпочалися активні дослідження різних видів відповідальності за правопорушення у сфері оподаткування. Проте, незважаючи на наявність чималої кількості наукових праць з цієї проблематики, можна констатувати, що дослідженню теоретичних засад адміністративної відповідальності у сфері оподаткування, зокрема, її підстав, в Україні не приділялося достатньої уваги.

Виходячи з аналізу ознак адміністративної відповідальності, більшість вчених-адміністративістів виділяють такі її підстави, тобто умови, за наявності яких можливе притягнення особи до адміністративної відповідальності:

1) *нормативні (юридичні)* – наявність системи правових норм, які визначають дане діяння як адміністративне правопорушення, встановлюють і регулюють адміністративну відповідальність за його вчинення, порядок накладення і виконання адміністративного стягнення; наявність у діях особи юридичного складу адміністративного правопорушення;

2) *фактичні* – діяння (дії або бездіяльності) конкретного суб'єкта, який порушує правові приписи, що охороняються адміністративними санкціями, тобто наявність ознак адміністративного правопорушення;

3) *процесуальні (документальні)* – правозастосовний, юрисдикційний акт (постанова, рішення по справі про адміністративне правопорушення) компетентного суб'єкта (органу адміністративної юрисдикції) про накладення на конкретну особу – правопорушника певного виду адміністративного стягнення чи заходу впливу за вчинене адміністративне правопорушення [1, с.25; 2, с.25; 3, с.539; 4, с.406; 5, с.78; 6, с.254; 7, с.293; 8, с.76-77; 9, с.261; 10, с.10; 11, с.334; 12, с.217; 13, с.19-20; 14, с.7; 15, с.17-18; 16, с.27; 17, с. 235; 18, с.142-143].

При цьому, як слушно вказує ряд фахівців, для настання реальної відповідальності необхідно, щоб були всі три підстави та саме у такій послідовності [1, с.26; 2, с.25; 3, с.539; 4, с.406; 5, с.78; 8, с.76; 12, с.217; 13, с.20; 17, с. 235]. Якщо хоча б одна з підстав є відсутньою, то притягнути до відповідальності суб'єкта, який вчинив протиправне діяння неможливо [11, с.334]. На думку В.Н. Ульянової фактично всі три підстави застосовуються одночасно, за виключенням нормативної, яка є первинною та може існувати без інших [16, с.28].

В адміністративно-правовій літературі загальноновизнаною є точка зору, що фактичною підставою адміністративної відповідальності у сфері оподаткування є вчинення адміністративного правопорушення у сфері оподаткування. При цьому слід зауважити, що ряд українських та зарубіжних фахівців (О.П. Гетманець та А.В. Лебедь, Т.О. Мацелик, А.В. Роздайбіда, О.Г. Свечнікова, Ю.М. Старілов, В.І. Теремецький, К.В. Хомич, В.К. Шкарупа та С.В. Гаркуша, Т.Б. Шолкова) називають підставою адміністративної відповідальності у сфері оподаткування вчинення *податкового правопорушення*, використовуючи це поняття у широкому значенні. На нашу думку, в даному випадку доцільніше використовувати поняття “адміністративне правопорушення у сфері оподаткування”, оскільки згідно КУпАП підставою адміністративної відповідальності є

саме адміністративне правопорушення, а не податкове правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Бахрах Д. Н. Административная ответственность : учеб. пособие / Д. Н. Бахрах. – М. : Юриспруденция, 1999. – 112 с.
2. Бахрах Д. Н. Административная ответственность по российскому законодательству : краткий учебный курс / Д. Н. Бахрах, Э. Н. Ренов. – М. : Норма, 2004. – 304 с.
3. Бахрах Д. Н. Административное право : учебник для вузов. – 3-е изд., пересмотр. и доп. / Д. Н. Бахрах, Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – М. : Норма, 2007. – 816 с.
4. Бахрах Д. Н. Административное право России : учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. / Д. Н. Бахрах. – М. : Эксмо, 2008. – 528 с.
5. Колпаков В. Адміністративна відповідальність: сутність поняття і підстав / В. Колпаков // Вісник прокуратури. – 2003. – № 6. – С. 75–79.
6. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
7. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
8. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.
9. Коломоець Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник / Т. О. Коломоець. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
10. Адміністративна відповідальність : навч. посібник / [Коломоець Т. О. та ін.]; за заг. ред. Т. О. Коломоець. – К. : Істина, 2011. – 184 с.
11. Курс адміністративного права України : підручник / [Колпаков В. К. та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.
12. Адміністративне право України : підручник / [Ківалов С. В. та ін.]; за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Юридична література, 2003. – 896 с.
13. Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность в Украине : учеб. пособие / А. И. Миколенко. – Х. : Одиссей, 2004. – 272 с.
14. Скляров И. А. Административная ответственность граждан по законодательству Нижегородской области / И. А. Скляров, М. В. Никифоров. – Н. Новгород : Изд-во Нижегородского госуд. ун-та, 2000. – 192 с.
15. Тимошенко И. В. Административная ответственность : учеб. пособие / И. В. Тимошенко. – М. : ИКЦ “МарТ”; Ростов н/Д : ИЦ “МарТ”, 2004. – 288 с.
16. Ульянова В. Н. Административная ответственность в сфере потребительского рынка : учеб. пособие / В. Н. Ульянова. – Саратов : СЮИ МВД России, 1998. – 68 с.
17. Яфонкін А. О. Законодавче забезпечення відповідальності за вчинення адміністративного проступку в Україні / А. О. Яфонкін // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – Ірпінь, 2009 – № 4 (47). – С. 233–238.
18. Проблеми правової відповідальності : монографія / [Ю. П. Битяк та ін.]; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. – Х. : Право, 2014. – 348 с.